

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અલ્તેમેશ રેઈન

વિરુદ્ધ

સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયા

સપ્ટેમ્બર ૦૩, ૨૦૦૧

[એસ. રાજેન્દ્ર બાબુ અને દોરાઈસ્વામી રાજુ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

(સુપ્રિમ કોર્ટ) લોયર્સ ચેમ્બર્સ (એલોટમેન્ટ એન્ડ ઓક્યુપન્સી) રુલ્સ:

રુલ ૨.

લોયર્સ ચેમ્બર્સ-ની ફાળવણી-પાત્રતાના માપદંડ-દરેક વર્ષમાં ૫૦ હાજરી (પ્રકીર્ણ અરજીઓમાં હાજરીને બાદ કરતા)-પાત્રતાના માપદંડની પરિપૂર્ણતા ન કરવા બદલ એડવોકેટની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી-તેની યોગ્યતા-કોર્ટે ઠેરવેલ કે: 'પક્ષકાર રૂબરૂ' તરીકેની હાજરીને એડવોકેટ તરીકેની હાજરી તરીકે ગણી શકાય નહીં-તેથી, આવી હાજરીઓને કુલ હાજરીની

સંખ્યામાંથી બાકાત રાખવાની રહેશે-આથી, એડવોકેટ ૫૦ હાજરીનો પુરાવો રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહેતા અરજી યોગ્ય રીતે નામંજૂર કરવામાં આવી.

અરજદાર સુપ્રિમ કોર્ટના જુનિયર એડવોકેટ (નોન-એડવોકેટ-ઓન-રેકૉર્ડ) હતા અને સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશનના સભ્ય પણ હતા. અરજદારની લોયર્સ ચેમ્બર્સની ફાળવણી માટેની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી કારણ કે તેઓ પાછલા બે વર્ષમાંથી દરેક વર્ષ માટે ૫૦ હાજરીનો (પ્રકીર્ણ અરજીઓમાં હાજરીને બાદ કરતા) પુરાવો રજૂ કરી શક્યા ન હતા. તેથી આ અરજી.

અરજી નામંજૂર કરતા, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧. એ વાત સાચી છે કે આ કોર્ટ દ્વારા જારી કરવામાં આવતા કોઝ લિસ્ટમાં જુનિયર એડવોકેટ્સ (નોન-એડવોકેટ-ઓન-રેકૉર્ડ) ના નામ દેખાતા નથી, પરંતુ અરજદારે દાવો કરેલી હાજરીની સંખ્યાનો પુરાવો આપવાના પ્રયાસરૂપે કેટલાક કોઝ લિસ્ટ અને ફાઇલિંગ મેમોની ફોટોકોપી રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. જે કેસોમાં અરજદાર "પક્ષકાર રૂબરૂ" તરીકે હાજર રહ્યા હતા તે કેસોને એવા કેસો તરીકે ગણી શકાય નહીં જેમાં તેઓ એડવોકેટ તરીકે નહીં પરંતુ "પક્ષકાર રૂબરૂ" તરીકે હાજર રહ્યા હોય. તેથી, રજિસ્ટ્રીએ યોગ્ય રીતે તે કેસોને વિચારણામાંથી બાકાત રાખ્યા હતા.

૨. આ પ્રકારની બાબતોમાં, માત્ર એ જ જોવાનું રહે છે કે સંબંધિત સત્તાવાળાઓ દ્વારા આ બાબત પર વાજબી અને યોગ્ય વિચારણા કરવામાં આવી

છે કે નહીં. આ કેસમાં, આ કોર્ટ સમક્ષ ઉપલબ્ધ કાર્યવાહી પરથી એ સ્પષ્ટ છે કે અરજદાર સાથે વાજબી કરતાં પણ વધુ સારી કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. તેમને પાછલા બે વર્ષ દરમિયાન દરેક વર્ષે ૫૦ હાજરીની સંખ્યા સંતોષકારક રીતે પૂરી પાડવા માટે જરૂરી સામગ્રી રજૂ કરવાની કેટલીક તકો આપવામાં આવી હતી અને આવો પુરાવો રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહેવાને કારણે, અરજદાર ચેમ્બરની ફાળવણી માટે પાત્ર ન હતા.

સિવિલ ઓરિજિનલ જ્યુરિસડિક્શન

રિટ પિટિશન (સી) નં. ૯૯/૨૦૦૦.

(ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ.)

અરજદાર તરફથી રૂબરૂ.

સામાવાળા તરફથી હરીશ એન. સાલ્વે, સોલિસિટર જનરલ, શ્રી નારાયણ, સંદીપ નારાયણ, સુશ્રી અંજલિ, અનિલ કુમાર મિત્તલ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ રાજેન્દ્ર બાબુ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

રાજેન્દ્ર બાબુ, ન્યાયમૂર્તિ : અરજદાર આ કોર્ટના જુનિયર એડવોકેટ [નોન-એડવોકેટ-ઓન-રેકૉર્ડ] છે અને તેઓ ૧૨.૧૧.૧૯૮૪ થી સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશનના સભ્ય છે. ૮ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૫ ના રોજ, આ કોર્ટની રજિસ્ટ્રી દ્વારા ચેમ્બરની ફાળવણી માટે નિયત ફોર્મેટમાં અરજીઓ મંગાવવામાં

આવી હતી અને અરજદારે તેના માટે અરજી કરી હતી. તેમને ૨૮.૨.૧૯૯૯ ના રોજ આ કોર્ટની રજિસ્ટ્રી દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી જેમાં ચેમ્બરની ફાળવણી માટેની તેમની અરજીને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા સક્ષમ બનાવવા માટે તેમને હાજરીના પુરાવા રજૂ કરવા જણાવવામાં આવ્યું હતું. અરજદારે શ્રી કે.કે. ગુપ્તા, એડવોકેટ-ઓન-રેકૉર્ડનું નીચે મુજબની અસરનું સોગંદનામું રજૂ કર્યું હતું:

"૧. કે મારા રેકૉર્ડ મુજબ શ્રી અલ્તેમેશ રેઇન, એડવોકેટ છેલ્લા કેટલાક વર્ષોથી તેમના કેસ સુપ્રિમ કોર્ટમાં મારા મારફતે દાખલ કરાવી રહ્યા છે અને ઘણી વખત તે કેસોમાં તેમની હાજરી મારા દ્વારા આપી શકાઈ નથી કારણ કે હું ખૂબ વૃદ્ધ છું અને વારંવાર બીમાર રહું છું. તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા તેમના કેસોની સાથેની ચાટી એવા કેસો છે જેમાંથી મોટાભાગના સુપ્રિમ કોર્ટમાં તેમના માટે અને તેમની સૂચનાઓ પર મારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યા છે, જે કેસો સુપ્રિમ કોર્ટમાં તેમના દ્વારા જાતે ચલાવવામાં આવ્યા છે."

અરજદાર દ્વારા કોઠા લિસ્ટના રૂપમાં અથવા આ સોગંદનામાની પ્રકૃતિમાં રજૂ કરવામાં આવેલી સામગ્રીથી સંતુષ્ટ ન થતાં અને ચેમ્બરની ફાળવણી માટેના તેમના દાવાને નામંજૂર કર્યા પછી, આ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે. ચેમ્બરની ફાળવણી માટેના અરજદારના દાવાનો સામાવાળા દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે.

એડવોકેટ્સને ચેમ્બરની ફાળવણીની બાબત લોયર્સ ચેમ્બર્સ [એલોટમેન્ટ એન્ડ ઓક્યુપન્સી] રુલ્સ દ્વારા સંચાલિત થાય છે. સદર રુલ્સના રુલ ૨

હેઠળ, લોયર્સ ચેમ્બર્સ માટે એલોટમેન્ટ કમિટીની રચના કરવામાં આવી છે જેમાં નીચે મુજબના સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે:

"૧. એટર્ની જનરલ ફોર ઇન્ડિયા – અધ્યક્ષ

૨. પ્રમુખ, સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશન – સભ્ય

૩. ઉપપ્રમુખ, સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશન – સભ્ય

૪. માનદ મંત્રી, સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશન – સભ્ય

૫. પ્રમુખ, સુપ્રિમ કોર્ટ એડવોકેટ્સ-ઓન-રેકૉર્ડ એસોસિએશન – સભ્ય

૬. રજિસ્ટ્રાર (વહીવટ), સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયા – સભ્ય

૭. રજિસ્ટ્રાર (ન્યાયિક), સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયા – સભ્ય

૮. સંયુક્ત રજિસ્ટ્રાર (વહીવટ), સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયા – સભ્ય"

લોયર્સ ચેમ્બર્સ માટેની એલોટમેન્ટ કમિટીની ભલામણોને માનનીય ભારતના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવેલી આ કોર્ટના ત્રણ માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓની સમિતિ સમક્ષ તેની વિચારણા અને અભિપ્રાય માટે મૂકવામાં આવે છે અને ત્યારબાદ અંતિમ નિર્ણય માટે સમગ્ર મામલો માનનીય ભારતના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સમક્ષ મૂકવામાં આવે છે. પાત્રતાના માપદંડો અને ચેમ્બર્સની ફાળવણીની રીત અને પદ્ધતિ એ છે કે ૧.૧.૧૯૯૩ થી ૩૧.૧૨.૧૯૯૩ અને ૧.૧.૧૯૯૪ થી ૩૧.૧૨.૧૯૯૪ ના સમયગાળા

દરમિયાન દાખલ કરાયેલા કેસો/આપવામાં આવેલી હાજરીની યાદી સાથે નિયત ફોર્મમાં અરજી કરવાની હતી અને તેમાં સદર સમયગાળા દરમિયાન કોઠા નંબર, કોઠા ટાઈટલ અને આવા કેસોમાં ફાઈલિંગ/હાજરીની તારીખો સહિતની આગળની ચોક્કસ વિગતો હોવી જરૂરી હતી. આવી અરજી ૩૧.૩.૧૯૯૬ ના રોજ અથવા તે પહેલાં કરવાની હતી.

જુનિયર એડવોકેટ્સ [નોન-એડવોકેટ્સ-ઓન-રેકૉર્ડ] ના સંદર્ભમાં, પાત્રતાનો માપદંડ નીચે મુજબ છે:

(એ) તમામ જુનિયર એડવોકેટ્સ [નોન-એડવોકેટ્સ-ઓન-રેકૉર્ડ], જેઓ મુખ્યત્વે અને નિયમિતપણે સુપ્રિમ કોર્ટમાં પ્રેક્ટિસ કરે છે અને સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશનના સભ્યો છે.

(બી) સુપ્રિમ કોર્ટ ઓફ ઇન્ડિયામાં અરજી મંગાવવાની તારીખ પહેલાંના પાછલા બે વર્ષ દરમિયાન દરેક વર્ષે તેઓએ પચાસ કરતાં ઓછી નહીં (સીએમપી અને સીઆર.એમપી. સિવાયની એડમિશન અને નિયમિત સુનાવણીની બાબતોમાં) હાજરી આપેલી હોવી જોઈએ.

(સી) ઉપરોક્ત બે આવશ્યકતાઓનું પાલન થવાને આધીન, આવી વ્યક્તિઓની સિનિયોરિટી સુપ્રિમ કોર્ટ બાર એસોસિએશનના સક્રિય સભ્યપદમાં તેમના વર્તમાન પ્રવેશની તારીખ પર આધારિત રહેશે.

આ આધારે, અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી અને તે ખામીયુક્ત જણાતી હતી કારણ કે તેમની અરજી સાથે ફાઇલ કરવામાં આવેલી હાજરીની યાદી આ કોર્ટની રજિસ્ટ્રીના રેકૉર્ડ સાથે મેળ ખાતી ન હતી. ત્યારબાદ, ૩૧.૭.૧૯૯૬ ના રોજ તેમને એક પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો જેમાં તેમને તેમની યાદીના સમર્થનમાં પુરાવા રજૂ કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. અરજદારે સદર પત્રનો કોઈ જવાબ આપ્યો ન હતો. ચેમ્બર એલોટમેન્ટ કમિટીએ તમામ અરજીઓ પર વિચારણા કરી અને યોગ્ય વિચાર-વિમર્શ પછી ચેમ્બરની ફાળવણી માટે દરેક કેટેગરીમાં પાત્ર એડવોકેટ્સની યાદી તૈયાર કરી અને અરજદાર સદર યાદીમાં સ્થાન મેળવી શક્યા નહીં.

ત્યારબાદ, ૩.૮.૧૯૯૮ ના રોજ, અરજદારે માનનીય ભારતના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ સમક્ષ રજૂઆત કરી હતી કે તેમની સાથે ધાર્મિક આધાર પર ભેદભાવ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે કારણસર ચેમ્બરની ફાળવણીની યાદીમાં તેમનું નામ રાખવામાં આવ્યું ન હતું જ્યારે કે તેમનાથી જુનિયર એડવોકેટ્સ પાત્ર એડવોકેટ્સની યાદીમાં હતા જેમને ચેમ્બર ફાળવવામાં આવશે. તે રજૂઆત નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ૭.૧૦.૧૯૯૮ ના રોજ, ચેમ્બરની ફાળવણી માટેની યાદીઓને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું અને વાસ્તવિક ફાળવણી પણ કરવામાં આવી હતી. ૧૩.૧૦.૧૯૯૮ ના રોજ, અરજદારે રજિસ્ટ્રીને શ્રી કે.કે. ગુપ્તાના સોગંદનામા સાથે એક પત્ર મોકલ્યો, જેનો અમે અગાઉ ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેમાં જણાવાયું છે કે "તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલા કેસો ખરેખર શ્રી રેઈન દ્વારા ફાઇલ કરવા માટે આપવામાં આવ્યા હતા" અને અરજદારે, તેમના તારીખ

૨૮.૧૦.૧૯૯૮ ના પત્ર દ્વારા, ફરી એકવાર એલોટમેન્ટ કમિટી સમક્ષ વ્યક્તિગત સુનાવણી માટે વિનંતી કરી. ચેમ્બર્સ એલોટમેન્ટ કમિટીએ ૧૭.૧૨.૧૯૯૮ ના રોજ યોજાયેલી તેની બેઠકમાં અરજદારને નિર્ધારિત માપદંડો મુજબ સંબંધિત સમયગાળા માટે એટલે કે દરેક વર્ષે ૫૦ હાજરી [પ્રકીર્ણ અરજીઓમાં હાજરીને બાદ કરતા] ની તેમની હાજરીના પૂરતા પુરાવા રજૂ કરવા જણાવ્યું. વ્યક્તિગત સુનાવણી માટેની વિનંતી પર ધ્યાન આપવામાં આવ્યું ન હતું પરંતુ તેમની હાજરીના આવા પુરાવા રજૂ કરવા પર તેમની અરજી પર વિચારણા કરવાનો ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો. ૩૦.૩.૧૯૯૯ ના રોજ, અરજદારે રજિસ્ટ્રીને વર્ષ ૧૯૯૩ ની કાર્યવાહીની માત્ર ૩૧ નકલો અને વર્ષ ૧૯૯૪ ની કાર્યવાહીની માત્ર ૨૭ નકલો પૂરી પાડી. હકીકતમાં, તે કાર્યવાહીના અવલોકન પરથી જાણવા મળશે કે વર્ષ ૧૯૯૩ માટે આવી ૮ કાર્યવાહીમાં અને વર્ષ ૧૯૯૪ માટે આવી ૫ કાર્યવાહીમાં અરજદારનું નામ દર્શાવવામાં આવ્યું નથી. આથી હાજરીની સંખ્યામાં વધુ ઘટાડો થયો છે જે નિર્ધારિત પાત્રતા કરતાં ઘણી ઓછી છે. એ વાત સાચી છે કે આ કોર્ટ દ્વારા જારી કરવામાં આવતા કોઝ લિસ્ટમાં જુનિયર એડવોકેટ્સ [નોન-એડવોકેટ્સ-ઓન-રેકૉર્ડ] ના નામ દેખાતા નથી પરંતુ અરજદારે દાવો કરેલી હાજરીની સંખ્યાનો પુરાવો પૂરો પાડવાના પ્રયાસમાં કેટલાક કોઝ લિસ્ટ અને ફાઇલિંગ મેમોની ફોટોકોપી રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. વર્ષ ૧૯૯૩ ના ૪૧ કેસોના કોઝ લિસ્ટ/મેમોમાંથી, માત્ર ૨૬ કેસોમાં શ્રી કે.કે. ગુપ્તાનું નામ દેખાય છે અને બાકીના ૧૫ કેસોમાં, અરજદારનું નામ "પક્ષકાર ૩બ૩" ની કેટેગરીમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે અને એડવોકેટ તરીકે નહીં.

ફરીથી વર્ષ ૧૯૯૪ માટે, કોઝ લિસ્ટ અથવા મેમોની ૩૯ નકલોમાંથી, શ્રી કે.કે. ગુપ્તાનું નામ ૧૦ કેસોમાં અને અરજદારનું નામ ૨૯ કેસોમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે, પરંતુ "પક્ષકાર ૩બ૩" ની કેટેગરીમાં. તેથી, જે કેસોમાં તેઓ "પક્ષકાર ૩બ૩" તરીકે હાજર રહ્યા હતા તે કેસોને એવા કેસો તરીકે ગણી શકાય નહીં જેમાં તેઓ એડવોકેટ તરીકે નહીં પરંતુ "પક્ષકાર ૩બ૩" તરીકે હાજર રહ્યા હોય. તેથી, રજિસ્ટ્રીએ યોગ્ય રીતે તે કેસોને વિચારણામાંથી બાકાત રાખ્યા. આમ, અગાઉના પ્રસંગની જેમ સ્થિતિ સમાન રહી જ્યારે ચેમ્બરની ફાળવણી માટે પસંદ કરાયેલા અરજદારોની યાદીમાં અરજદારનું નામ ન હતું.

અમે રજિસ્ટ્રીને તમામ મૂળ રેકૉર્ડ્સ, સંબંધિત સમિતિઓની કાર્યવાહી અને માનનીય ભારતના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા લેવામાં આવેલ નિર્ણય અમારી સમક્ષ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. અમે તેને કાળજીપૂર્વક જોયા છે અને અમને સામાવાળાની કાર્યવાહીમાં દખલ કરવા માટે કોઈ જ કારણ જણાતું નથી. આ પ્રકારની બાબતોમાં, માત્ર એ જ જોવાનું રહે છે કે સંબંધિત સત્તાવાળાઓ દ્વારા આ બાબત પર વાજબી અને યોગ્ય વિચારણા કરવામાં આવી છે કે નહીં. આ કેસમાં, અમને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલી કાર્યવાહી પરથી, અમે ચોક્કસ કહી શકીએ કે અરજદાર સાથે વાજબી કરતાં પણ વધુ સારી કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે. તેમને વર્ષ ૧૯૯૩ અને ૧૯૯૪ ના દરેક વર્ષ દરમિયાન ૫૦ હાજરીની સંખ્યા સંતોષકારક રીતે પૂરી પાડવા માટે જરૂરી સામગ્રી રજૂ કરવાની કેટલીક તકો આપવામાં આવી હતી અને આવો પુરાવો રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહેવાને કારણે,

અરજદાર ચેમ્બરની ફાળવણી માટે પાત્ર ન હતા. તેથી અમને લાગતું નથી કે આ કેસમાં અરજદાર દ્વારા માંગ્યા મુજબ કોઈ રાહત આપી શકાય.

તેથી, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નથી.

અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.